č.j. 4 Ads 13/2003 - 54

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci **žalobkyně J. D.,** zast. JUDr. Vladimírou Smetanovou, advokátkou, advokátní kanceláře se sídlem Praha 1, Vodičkova 20, proti **žalované České správě sociálního zabezpečení,** Praha 5, Křižová 25, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. 4. 2002 č.j. 30 Ca 197/2001-20,

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 4. 2002 č.j. 30 Ca 197/2001-20 se **zrušuje** a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalovaná“) ze dne 4. 6. 2001 byl žalobkyni odňat od 22. 6. 2001 podle § 56 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění plný invalidní důchod s odůvodněním, že podle posudku lékaře Pražské správy sociálního zabezpečení v Praze 6, ze dne 24. 5. 2001 již žalobkyně není plně invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla schopnost soustavné výdělečné činnosti o 50 %. Podle uvedeného posudku byla žalobkyně nadále částečně invalidní s tím, že o nároku na částečný invalidní důchod bude rozhodnuto dodatečně.

Ve včas podaném opravném prostředku žalobkyně namítala, že lékařkou Pražské správy sociálního zabezpečení nebyl posouzen její celkový zdravotní stav. Byla lékařkou upozorněna na to, že může být posouzeno pouze páteřní onemocnění, které je uvedeno v diagnóze. Žalobkyně pak dále poukazovala na to, že lékařka nepřihlédla k výsledkům odborných vyšetření, ze kterých vyplývá zhoršení jejího zdravotního stavu. Žádala proto, aby byl posouzen celkový zdravotní stav na základě odborných lékařských zpráv, které předložila. V opravném prostředku dále uvedla přehled neurologických operací a chirurgických zákroků, včetně popisu stavu z hlediska gynekologie a urologie.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 17. 4. 2002 č.j. 30 Ca 197/2001-20 přezkoumávané rozhodnutí potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Vycházel především z posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, pracoviště v Praze 1, ze dne 20. 2. 2002, z něhož vzal za prokázané, že rozhodující příčinou v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu žalobkyně bylo ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí chronické vertebrogenní postižení, způsobující pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti podle přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. v platném znění, kapitoly XV., oddílu F, položky 3b, o 50 %. V rámci komplexního zhodnocení zdravotního stavu zvýšila posudková komise uvedený pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti o 5 % na celkových 55 %. Posudková komise konstatovala stabilizaci zdravotního stavu posuzované, a to jak základního, tj. neurologického postižení, tak i jednotlivých interních onemocnění, zejména recidivujícího dyspeptického syndromu. Posudková komise pak dále uvedla, že údaje v neurologických nálezech, které prakticky verifikovala i při přešetření posuzované, zcela jednoznačně neodpovídají kritériím uvedeným v položce 3c, neboť nebyla přítomna těžká výpadová symptomatologie, nejsou poruchy svěračů, parézy, výrazné svalové atrofie, není pozitivní ani EMG nález. Soud poté dospěl k závěru, že žalobkyně nebyla ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí nadále plně invalidní podle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., ale pouze již částečně invalidní podle § 44 odst. 1 téhož zákona a přezkoumávané rozhodnutí podle § 250 q odst. 2 o. s. ř. účinného do 31. 12. 2002 potvrdil.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně včas odvolání. S ohledem na novou právní úpravu správního soudnictví, provedenou zákonem č. 150/2002 Sb. (dále jen s. ř. s.), sdělil odvolací soud – Vrchní soud v Praze – žalobkyni, že odvolací řízení u Vrchního soudu, pokud v něm nebude rozhodnuto do 31. 12. 2002, bude ze zákona zastaveno dnem 1. 1. 2003 a účastník si může podat do 31. 1. 2003 proti rozhodnutí krajského soudu, které bylo napadeno odvoláním, kasační stížnost podle citovaného zákona. Žalobkyně této možnosti využila a dne 30. 1. 2003 podala u Městského soudu v Praze kasační stížnost.

Ve včas podané kasační stížnosti žalobkyně (dále jen stěžovatelka) uvedla, že požádala soudního znalce doc. MUDr. J.V., soudního znalce z oboru posudkového lékařství, o vypracování znaleckého posudku. Z tohoto posudku pak stěžovatelka zjišťuje, že hlavní a základní příčina poruchy jejího zdravotního stavu a tím i spojené invalidity je hepatcojejunoanastomosa s aktivní cholestatickou hepatitidou. Znalec tedy souhlasí s výrokem posudkové komise ze dne 20. 2. 2002, že u stěžovatelky jde o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, ale dochází k jiné hlavní příčině této invalidity. Tuto skutečnost zdůvodňuje tím, že z patofyziologického hlediska se jeví mnohem závažnější stav jater jako orgánu vitálně důležitého než chronické jizevnaté změny na páteři (a obalech míchy), navíc nálezy na GIT i na játrech jeví dále známky aktivity. Stěžovatelka pak dále poukazovala na to, že znalec ve svém posudku dochází k závěru, že její jaterní onemocnění, které odpovídá kapitole X., oddílu D, položce 1 písm. d), tj. 60 % míře poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti se zvýšením o 10 % za onemocnění páteře na výslednou hodnotu 70 % poklesu, je příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky, který tu byl ke dni vydání rozhodnutí ČSSZ, tedy ke dni 4. 6. 2001. Stěžovatelka uvedla, že tedy zjišťuje naprostý rozdíl mezi dvěma odbornými lékařskými posudky, kdy se navíc jedná o rozdíl nikoliv početní, ale rozdíl v základu, které onemocnění stěžovatelky je příčinou hlavní a základní. Stěžovatelka se domnívá, že takový rozpor je možné odstranit pouze odborným posudkem, neboť se jedná o otázku náležející především odbornému lékařskému posouzení.

Svou kasační stížnost opírá o ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb. Navrhovala, aby napadený rozsudek Městského soudu v Praze byl zrušen a věc byla vrácena k novému projednání, s přihlédnutím k nákladům řízení.

Podle § 129 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb. (soudní řád správní – dále jen s. ř. s.), bylo-li přede dnem účinnosti tohoto zákona podáno proti rozhodnutí soudu o opravném prostředku proti rozhodnutí správního orgánu odvolání ve věcech, v nichž to zákon připouštěl, a nebylo o něm rozhodnuto do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, zastavuje se řízení o odvolání dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Účastník tohoto řízení může do 31. 1. 2003 podat proti rozhodnutí soudu o opravném prostředku kasační stížnosti podle tohoto zákona.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek z hledisek uvedených v ustanovení § 109 zákona č. 150/2002 Sb. a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Předmětem přezkumného soudního řízení v posuzované věci bylo rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 4. 6. 2001 č. 625 418 1846, jímž byl stěžovatelce podle § 56 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění odňat od 22. 6. 2001 plný invalidní důchod s odůvodněním, že podle posudku lékaře Pražské správy sociálního zabezpečení není již stěžovatelka plně invalidní, ale nadále částečně invalidní. Bylo tedy třeba nejprve zjistit, zda stěžovatelka ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí, tj. ke dni 4. 6. 2001, splňovala nadále podmínky plné invalidity ve smyslu ustanovení § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., či nikoliv. Bylo tedy nutno posoudit, zda nadále pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti činil nejméně 66 % nebo zda stěžovatelka byla schopna pro zdravotní postižení soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek. V daném případě se tedy jedná o důchod podmíněný dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem a rozhodnutí soudu závisí především na jeho odborném lékařském posouzení. V přezkumném soudním řízení ve věcech důchodového pojištění posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. v platném znění Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tímto účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Posudkové komise MPSV jsou oprávněny nejen k celkovému přezkoumání zdravotního stavu a dochované pracovní schopnosti občanů, ale též k posouzení poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti a k zaujetí posudkových závěrů o plné či částečné invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku. Nicméně i tyto posudky hodnotí soud jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v ustanovení § 132 o. s. ř. se zřetelem k ustanovení § 64 s. ř. s., přitom však takový posudek, který zcela splňuje požadavek celistvosti, úplnosti a přesvědčivosti, bývá zpravidla důkazem ve věci stěžejní. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti, který je kladen na posudky posudkových komisí, spočívá v tom, aby se komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především pak s těmi, které namítá účastník uplatňující nárok na plný nebo částečný invalidní důchod, jakož i v tom, zda podaný posudek obsahuje náležité zdůvodnění svého posudkového závěru tak, aby byl tento závěr přesvědčivý pro soud, který nemá ani nemůže mít odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení plné invalidity závisí především.

Soud v projednávané věci proto nepochybil, když vycházel z posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věci v Praze 1 ze dne 20. 2. 2002. Nejvyšší správní soud však nesdílí závěry Městského soudu v Praze o úplnosti a přesvědčivosti podaného posudku, a to ve vztahu k posouzení určujícího zdravotního postižení stěžovatelky v dlouhodobém nepříznivém zdravotním stavu ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí, a následně k přesvědčivosti tam stanoveného poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stěžovatelky k uvedenému dni.

Z obsahu posudkové dokumentace plyne, že stěžovatelka byla uznána na podkladě protokolu o jednání posudkové komise ONV v Praze - západ ze dne 7. 5. a 3. 6. 1991 invalidní podle § 29 odst. 2a zákona č. 100/1988 Sb., od 22. 1. 1991 pro obtíže po operačním výřezu meziobratlové ploténky L5/S1 provedeného v září 1990 s tím, že léčba není dosud ukončena. Rozhodnutím ze dne 12. 11. 1991 byl stěžovatelce přiznán od 22. 1. 1991 invalidní důchod ve výši 1492 Kč měsíčně. Plný invalidní důchod pobírala stěžovatelka až do dne vydání nyní přezkoumávaného rozhodnutí. V průběhu doby pobírání plného invalidního důchodu došlo v roce 1996 a 1998 ke změně rozhodujícího zdravotního postižení stěžovatelky v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu. Při kontrolní prohlídce plné invalidity bylo podle záznamu o jednání Pražské správy sociálního zabezpečení ze dne 21. 11. 1996 rozhodující zdravotní postižení stanoveno podle přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb., kapitoly X., oddílu D položka 1d – 70 % (jaterní onemocnění – těžké poruchy) a to při diagnóze chronické persistující hepatitis z cholestázy. Při kontrolní prohlídce ze dne 17. 11. 1998 nebylo uvedené rozhodující zdravotní postižení změněno a poté v roce 1999 (4. 5. a 25. 5. 1999) bylo již jako rozhodující zdravotní postižení určeno postižení páteřní (kapitola XV., oddíl E, položka 4c – 70 %). Podle záznamu o jednání Pražské správy sociálního zabezpečení ze dne 24. 5. 2001 odpovídal dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav příloze č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. v platném znění, kapitole XV., oddílu F, položce 3 písm. b) – 50 %. Na podkladě tohoto posudku bylo vydáno nyní přezkoumávané rozhodnutí.

Posudková komise MPSV v Praze 1 v posudku ze dne 20. 2. 2002 po zhodnocení vývoje zdravotního stavu stěžovatelky od roku 1991, jak ohledně páteřního onemocnění, tak interního onemocnění, dospěla k závěru, že chronické postižení páteře a stav po opakovaných operacích páteře považuje za posudkově rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, které podle přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. ve znění platném v době napadeného rozhodnutí, odpovídá kapitole XV., oddílu F, vložce 3 písm. b), kde je stanoven 30 – 50 % pokles. Pro potřeby soudu komise uvedla, že údaje v neurologických nálezech, které prakticky verifikovala i při přešetření posuzované, zcela jednoznačně neodpovídají kritériím uvedeným v položce 3 písm. c). Není přítomna těžká výpadová symptomatologie, nejsou poruchy svěračů, parézy, výrazné svalové atrofie, není pozitivní ani EMG nález. Podle přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb., ve znění platném v době vydání napadeného rozhodnutí, odpovídalo chronické vertebrogenní postižení kapitole XV., oddílu F, položce 3 písm. b), tj. 50 % míře poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Posudková komise v posudku uvedla, že horní hranici stanoveného procentního rozmezí zvolila jen s přihlédnutím k přítomnosti dalších chronických postižení. V rámci komplexního zhodnocení zdravotního stavu komise tuto hodnotu podle § 6 zvýšila o 5 % na výslednou hodnotu tj. 55 % míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti a to vzhledem k nárokům původního profesního zařazení posuzované a trvalé nutnosti dodržování jak režimových opatření dyskopata, tak i dodržování dietních opatření. Komise pak dále uvedla, že po prostudování bohaté lékařské dokumentace včetně přešetření posuzované přísedícím neurologem a internistou konstatuje stabilizaci zdravotního stavu posuzované a to jak základního, tj. neurologického postižení, tak i jednotlivých interních onemocnění, zejména recidivujícího dyspeptického syndromu. Spolupodíl funkční složky je zřejmý. Ostatní postižení jsou posudkově málo významná.

Výše uvedené závěry týkající se určení rozhodujícího zdravotního postižení a stanoveného poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti však stěžovatelka v podané

kasační stížnosti zpochybňuje a odvolává se na znalecký posudek soudního znalce z oboru posudkového lékařství MUDr. J. V., podle něhož je hlavní příčinou invalidity stěžovatelky jaterní zdravotní postižení. Tuto skutečnost pak znalec odůvodňuje tím, že z patofyziologického hlediska se jeví mnohem závažnější stav jater jako orgánu vitálně důležitého než chronické jizevnaté změny na páteři (a obalech míchy) s tím, že nálezy na GIT i na játrech jeví dále známky aktivity.

Podle bodu 1 části V. znaleckého posudku je příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky – podobně jako to již uznávaly OSSZ v minulosti – její jaterní onemocnění, které odpovídá podle X., oddílu D, položce 1 písm. d) – 60 % poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti, a se zvýšením podle § 6 o 10 % za onemocnění páteře 70 % poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Tento stav byl u stěžovatelky i ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí ze dne 4. 6. 2001.

Z výše uvedeného tedy vyplývá rozpor v posouzení stěžovatelčina rozhodujícího zdravotního postižení v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí. Přestože odchylnost výše uvedeného posouzení vyplývá ze znaleckého posudku vypracovaného dne 24. 8. 2002, tedy poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí (4. 6. 2001), má Nejvyšší správní soud za to, že je možné z posouzení zdravotního stavu stěžovatelky obsaženého v tomto posudku vycházet, neboť stěžovatelka již v opravném prostředku namítala neúplnost posouzení zdravotního stavu s tím, že bylo posouzeno pouze páteřní onemocnění, a dovolávala se posouzení zdravotního postižení i z hlediska interního a gynekologického, přičemž je třeba přihlédnout i k tomu, že znalec ve svém posudku hodnotí stav, který zde byl ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí. I když se Posudková komise MPSV ČR v Praze 1 v posudku ze dne 20. 2. 2002 zabývala gastrointestinální problematikou přítomnou u stěžovatelky od roku 1994, přesto dospěla k odlišnému závěru o rozhodujícím zdravotním postižení stěžovatelky. V této souvislosti nutno podotknout, že nelze upřít logiku argumentaci znalce, pokud uvádí, že z patofyziologického hlediska se jeví mnohem závažnější stav jater jako orgánu vitálně důležitého než chronické jizevnaté změny na páteři (a obalech míchy), navíc nálezy na GIT i na játrech jeví dále známky aktivity.

Za výše uvedené situace, z níž vyplývá odchylné posouzení zdravotního stavu stěžovatelky, který tu byl v době vydání přezkoumávaného rozhodnutí, nepovažuje Nejvyšší správní soud posudkový závěr obsažený v posudku ze dne 20. 2. 2002 o rozhodujícím zdravotním stavu stěžovatelky v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí za zcela úplný a přesvědčivý. Proto dospěl k závěru, že posouzení zdravotního stavu stěžovatelky uvedené v posudku Posudkové komise MPSV v Praze 1 ze dne 20. 2. 2002, které vzal Městský soud v Praze za podklad svého rozhodnutí, nelze dosud považovat za zcela úplné a přesvědčivé, a to právě ve vztahu k určení rozhodujícího zdravotního postižení v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu stěžovatelky. Neúplné a ne zcela přesvědčivé posouzení rozhodujícího zdravotního postižení v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu, jímž stěžovatelka trpěla ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí, tj. k datu 4. 6. 2001, považuje Nejvyšší správní soud za vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné stanovení míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stěžovatelky k uvedenému dni a v jeho důsledku nesprávné posouzení zákonných podmínek plné invalidity ve smyslu § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., jako základního předpokladu pro posouzení dalšího trvání nároku na dávku důchodového pojištění, jíž se stěžovatelka dovolává, tj. plného invalidního důchodu. Za této situace považuje Nejvyšší správní soud podanou kasační stížnost za důvodnou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d)

s. ř. s. a proto napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

V dalším řízení bude třeba, aby Městský soud v Praze vyžádal od Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Praze 1 doplňující posudek. Před jeho vypracováním bude třeba zaslat posudkové komisi znalecký posudek ze dne 24. 8. 2002 vypracovaný znalcem z oboru posudkového lékařství MUDr. J. V. V doplňujícím posudku by se měla posudková komise k tomuto znaleckému posudku a zejména k jeho závěru uvedenému v bodu 1 části páté vyjádřit a sdělit svoje stanovisko k tam stanovenému rozhodujícímu zdravotnímu postižení stěžovatelky, kterým podle znaleckého posudku měla trpět ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí. Setrvá-li posudková komise na posudkových závěrech učiněných v posudku ze dne 20. 2. 2002, měla by současně sdělit, jaký pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti by způsobovalo jaterní zdravotní postižení stěžovatelky ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí, tj. k datu 4. 6. 2001.

Po doplnění posudku jednoznačně stanovenými závěry ve shora uvedeném směru, Městský soud v Praze znovu posoudí, zda došlo či nikoliv k zániku nároku stěžovatelky na plný invalidní důchod ve smyslu § 56 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. a následně pro posouzení toho, zda napadené rozhodnutí je či není zákonné.

V novém rozhodnutí rozhodne Městský soud v Praze také o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. 9. 2003

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu